

Onderwerp Evaluatie aanpak menstruatiearmoede
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) -

Ons kenmerk 272926-2024

Datum

Uw brief
van

Uw kenmerk

Geachte lezer,

Sinds 2023 werkt de gemeente samen met Stichting Armoedefonds in de bestrijding van menstruatiearmoede. Hierbij beseffen we goed dat we het probleem niet bij de wortel kunnen aanpakken. Met een te laag sociaal minimum is het niet verrassend dat huishoudens onvoldoende geld hebben om dit soort basisbenodigdheden te kunnen kopen. Als gemeente proberen we toch om vrouwen en meisjes zo goed mogelijk te ondersteunen. Met een deel van de middelen die eind 2022 vrijkwamen toen we stopten met de collectieve zorgverzekering voor minima, voorzien we daarom zogenoemde menstruatie-uitgiftepunten (MUPs) van maandverband, tampons en, daar waar gewenst, duurzame producten. De coördinatie en bevoorrading hiervan wordt gedaan door het Armoedefonds dat hiervoor subsidie van ons krijgt. Inmiddels zijn er ca. 50 MUPs in de gemeente te vinden: in scholen, buurthuizen, kledingbanken, weggeefwinkels en andere plekken waar de doelgroep zoal komt. Zoals we u hebben toegezegd hebben we deze zomer de voorziening geëvalueerd. We hebben geconcludeerd dat we op deze manier ondersteuning willen blijven bieden. In deze brief leest u hoe we tot deze conclusie zijn gekomen.

Enquête onder Stadterspasleden

In mei 2024 hebben we een enquête gehouden onder vrouwelijke leden van de Stadterspas. We kregen ca. 550 reacties, waar we erg blij mee zijn en waarvoor we de respondenten hartelijk bedanken. In de enquête hebben we gevraagd naar de bekendheid van de MUPs en de ervaringen ermee. Daarnaast hebben we ook vragen gesteld over ervaringen met en eventuele belangstelling voor herbruikbare producten zoals uitwasbaar ondergoed en menstruatiecupps.

Volgvel 1

Driekwart van de respondenten was boven de 30, maar er is ook gereageerd door middelbare scholieren en jongvolwassenen. Soms antwoordden moeders (mede) namens een dochter.

Ongeveer 5% van de respondenten weet van het bestaan van MUPs af en gebruikt ze ook. Ruim 30% heeft ervan gehoord maar gebruikt ze niet. Ruim 60% is er niet bekend mee. De meeste gebruikers zijn blij met de MUPs en vinden ze goed zoals ze zijn. De aangeboden producten zijn passend, de locatie handig en het gebruik laagdrempelig. 'Fijn dat deze plekken er zijn voor de vrouwen en jonge meiden,' geeft een van de respondenten aan. En: 'Goed initiatief!' en 'Ik heb onlangs ongebruikte pakken maandverband aan zo'n punt geschonken, ik ben helemaal voor het initiatief want deze producten zijn duur.' In de antwoorden komen een aantal thema's regelmatig terug. Sommige mensen geven aan dat ze het niet nodig vinden dat dit door de gemeente wordt bekostigd. Ook sluit de behoefte van individuele mensen niet altijd aan op het aanbod via de MUPs. Soms hebben mensen bijvoorbeeld allergieën of zorgen over chemische stoffen in de producten. Mensen met een heftige vloeijing zijn soms aangewezen op kraamverband of incontinentieverband, dat niet via de MUPs aangeboden wordt. Schaamte wordt regelmatig genoemd. 'Het ophalen van een product is niet fijn. Het is slecht voor de eigenwaarde, vooral van jonge meiden.' 'Producten via de post opsturen zou beter zijn. Persoonlijk vind ik het veel te beschamend om zoiets ergens op te halen.'

De meningen over herbruikbare producten verschillen sterk. Veel respondenten geven aan het beslist niet praktisch of prettig te vinden. Anderen gebruiken het al en zijn er enthousiast over, of willen er eerst meer informatie over. Korting op de aanschaf van dergelijke producten wordt vaak gesuggereerd: 'Het zou best een goed idee zijn om kortingen aan te bieden aan mensen met een Stadspas voor herbruikbare producten. Op dit moment is de initiële aanschaf nogal duur en mensen kunnen de kostenbesparing op lange termijn daarom moeilijk in perspectief zien.' 'Ik zou herbruikbare producten meer gebruiken als ze betaalbaar waren. Zodra mijn stoffen maandverbanden te oud zijn, zal ik weer wegwerpartikelen moeten gebruiken omdat ik geen nieuwe herbruikbare artikelen kan betalen.' Ook: 'Ieder meisje dat naar de brugklas gaat zou een setje uitwasbaar menstruatieondergoed moeten krijgen'

Ervaringen Armoedefonds

Het Armoedefonds ondersteunt landelijk via bijna 2.500 MUPs vrouwen en meisjes die geen geld hebben voor menstruatieproducten. Ze onderhouden de contacten met de MUPs, sturen op meerdere momenten in het jaar (zoals bij aanvang van de zomerperiode of bij het begin van het nieuwe schooljaar) een bericht naar de MUPs en nemen ook contact met een MUP op als ze merken dat die al langer geen producten besteld heeft. We hebben de bevindingen van de enquête uiteraard met hen gedeeld.

We subsidiëren het Armoedefonds vanuit de middelen die in 2022 vrijkwamen nadat we de collectieve zorgverzekering voor minima stopzetten. In het opstartjaar 2023 was het budget € 30.000,--, vanaf 2024 is het structureel € 60.000,--. Dit bedrag was gebaseerd op de inschatting in 2022 van het Armoedefonds op basis van een gemeente van onze omvang en percentage minima. Naar verwachting komt het budget in 2024 niet op: we schatten dat de uiteindelijke inzet ca. € 40.000,-- zal zijn. Het restant valt vrij bij de jaarrekening.

Advies Cliëntenraad Werk & Inkomen

We hebben advies gevraagd aan de Cliëntenraad Werk & Inkomen, waarbij we meerdere opties hebben voorgelegd: ongewijzigd doorgaan, een hoger/lager budget inzetten, een totaal andere aanpak kiezen of helemaal stoppen. De Cliëntenraad vindt dat het knelpunt van armoede vooral zit in onvoldoende koopkracht, waardoor mensen niet de prioriteiten kunnen stellen die voor hen persoonlijk spelen. Al doen de MUPs goed werk, ze ondersteunen inwoners niet daadwerkelijk in koopkracht. Mogelijk hangt dit samen met schaamte. Vragen om hulp maakt armoede zichtbaar en de schaamtedrempel is al gauw groter wanneer het gaat om een product dat een laag bedrag vertegenwoordigt. De Cliëntenraad merkt op dat regelingen die bijdragen aan de koopkracht en daarnaast hogere vergoedingen opleveren, zoals het energiepakket en de bijzondere bijstand voor mondzorg, wel goed worden benut. Zij adviseren het college daarom om de subsidie aan het Armoedefonds te beperken tot € 45.000,- en het resterende budget toe te voegen aan een regeling die goed wordt benut en bijdraagt aan de koopkracht. Zij denken daarbij aan de bijzondere bijstand voor mondzorg of (als uitbreiding van de kostensoorten daar mogelijk blijkt) voor fysiotherapie. Zo houden mensen meer geld over voor andere zaken, inclusief voor menstruatieproducten.

Aanpak menstruatiearmoede vanaf 2025

Hoewel we het eens zijn met de Cliëntenraad dat we met onze aanpak het fundamentele probleem van een te laag sociaal minimum niet oplossen, vinden we het toch van groot belang om vrouwen en meisjes daar waar mogelijk concreet te ondersteunen met menstruatieproducten. De helft van de huidige MUPs bevindt zich op scholen, waardoor menstruatiearmoede voor scholieren in elk geval geen belemmering hoeft te zijn om deel te nemen aan lessen, sport en vrijetijdsactiviteiten. Maar ook vrouwen zonder een band met een school moeten hier ondersteuning in kunnen krijgen. Omdat uit de enquête is gebleken dat er nog veel onbekendheid is met de MUPs, willen we het budget van € 60.000 voorlopig blijven aanwenden. Daarbij verwachten we dat de winst vooral zit in betere communicatie.

Samen met het Armoedefonds hebben we gekeken waar binnen de gemeente nog onbenutte mogelijkheden zijn, en of locaties die in de enquête worden genoemd benaderd zouden kunnen worden. Dit heeft enkele nieuwe locaties opgeleverd. Een MUP moet min of meer openbaar toegankelijk zijn, ook voor mensen die er anders misschien niet zouden komen. Bijvoorbeeld een plek waar je naar binnen kunt lopen om het toilet te gebruiken zonder dat je dat hoeft toe te lichten, of waar ook andere gratis spullen te verkrijgen zijn. Dit maakt locaties waar zorg wordt verleend, zoals huisartsenpraktijken, minder geschikt. Bij sommige locaties waar je wel onbeperkt kan komen, zoals bibliotheken of weggeefkasten, kan vandalisme een probleem zijn. Daarnaast zien we dat MUPs ook kunnen verdwijnen. Het Armoedefonds heeft de ervaring dat sommige MUPs in de loop van de tijd inactief worden: ze bestellen geen producten meer en zijn ook niet meer goed te bereiken. Het Armoedefonds neemt dan altijd contact op, en vaak blijkt dan dat een enthousiast contactpersoon er niet meer werkt, waarmee de noodzakelijke betrokkenheid verdwijnt. Een doosje tampons onder de balie zetten en dan van vrouwen verwachten dat ze er bij de (mannelijke) baliemedewerker om vragen is natuurlijk niet hoe een MUP moet werken.

We zullen blijven zoeken naar geschikte MUPs, maar willen vooral de uitgiftepunten die er nu al zijn zo goed mogelijk faciliteren door de doelgroep nog beter te

Volgvel 3

informereren. Dit willen we doen via de bijsluiter, onze socials, nieuwsbrieven en andere beschikbare communicatiemiddelen. We hopen daarmee vanaf 2025 het budget van € 60.000,-- helemaal te kunnen benutten. Over het stimuleren van het gebruik van herbruikbare (duurzame) producten, door inwoners in de gelegenheid te stellen daar laagdrempelig kennis mee te maken, wordt u op een later moment geïnformeerd.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.